

Gianina Cărbunariu

Hétköznapi emberek

Fordította: Patkó Éva

A fordító a fordítás ideje alatt Babits-ösztöndíjban részesült.
A dráma a Játéktér 2018. nyári számában jelent meg nyomtatásban.

ELSŐ FELVONÁS

ELSŐ JELENET – EALING KÓRHÁZ, LONDON, 2006

Első kép

ELSŐ ORVOS: Szükségünk van egy orvosra. Sehol nem találunk egy radiológust.

SHARMILLA CHOWDHURY: Nálunk vannak radiológusok, hol vannak?

RADIOLÓGUS: Most nem vagyok az osztályon. Egy magánkórházban vagyok.

SHARMILLA CHOWDHURY: Ez nincs rendjén. Hogyan lehetséges, hogy az orvosok a magánkórházaknál dolgoznak, miközben az osztályon kellene lenniük?

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Igen, ez valóban probléma... Az osztályon kellene lenniük...

SHARMILLA CHOWDHURY: De nincsenek. És én nem írhatom alá a jelenléti naplójukat, mert én felelek ezért. Problémába ütköztünk.

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Problémába ütköztünk, de megoldjuk. *(Az Orvosoknak)* Miért nem vagytok a munkahelyeiteken?

RADIOLÓGUS: Igen, magánkórházban dolgozom, miközben az Ealingen kellene lennem. De három éve csinálom ezt, és eddig még nem okozott gondot senkinek... nemde?

SHARMILLA CHOWDHURY: Ez mégiscsak sürgősségi osztály, ide életveszélyben levő páciensek jönnek, úgyhogy életbe vágóan fontos, hogy önök itt legyenek. A fizetett munkaidő alatt a munkahelyükön kell lenniük. Vagy lemondhatnak a munkaórák egy részéről, és akkor nem fogjuk fizetni önöket a máshol töltött időért. Megoldás igenis létezik, és nem is olyan bonyolult.

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Ezt a megoldást... számításba vehetjük, igen.

RADIOLÓGUS: Tessék? Hogyhogy? De hát mindenki ezt csinálja.

MÁSODIK ORVOS: De hát miért? Mindenki ezt csinálja.

HARMADIK ORVOS: A többi osztályon az orvosok ugyanezt csinálják... Őket miért nem kéri számon?

NEGYEDIK ORVOS: Fontos szakemberekről van szó. Nem vehetnek csak úgy félvállról minket.

SHARMILLA CHOWDHURY: A Országos Egészségügyi Szolgálat mindenkié. Ha egy orvos nincs az állami munkahelyén, az azt jelenti, hogy adófizető emberek pénzét veszi el anélkül, hogy elvégezné a munkáját. Cserben hagyja a pácienseit, és cserben hagyja az adófizetőket. Akkor inkább mondjon fel a kórházi munkahelyén és menjen magánszektorba dolgozni.

MÁSODIK ORVOS: Minden jó orvos az állami szektorban is dolgozik, nem csak magánkórházban. Mert a kutatások az állami kórházakban történnek.

NEGYEDIK ORVOS: A fontos dolgok mind az állami kórházakban történnek.

HARMADIK ORVOS: Ha jó orvos vagy, az államiban a helyed!

SHARMILLA CHOWDHURY: Körülbelül ezeket sikerült kideríteni.

Az én nevem Sharmilla Chowdhury, 48 éves radiológus orvos vagyok. Három hónappal ezelőtt sikeresen versenyvizsgáztam a londoni Ealing kórház radiológiai osztályának menedzseri posztjára. A hatáskörömbe hatvan beosztott tartozik, mindannyian jól felkészült szakemberek. A beosztottjaimért vállalt felelősségen túl, hozzám tartoznak a jelenléti naplók is. Minden beosztotté, az orvoskollégáké is. Az osztály költségvetéséért is én felelek. És innen indult az érdekek összeférhetetlensége. 2006-ot írunk. Minden ott kezdődött, hogy írásban jeleztem a problémát a közvetlen felettesemnek.

KÖZVETLEN FELETTES: Vigyázz, mert lesz egy költségvetési gyűlés, és a radiológián túl nagyok a kiadások.

SHARMILLA CHOWDHURY: A kiadások azért túl nagyok, mert olyan orvosokat fizetünk, akik nincsenek itt, amikor itt kellene lenniük. És így munkaidőn túl végzik el azt, amit munkaidő alatt kellene elvégezniük, mi pedig túlórákat fizetünk nekik ezért. Kérem, nézze át a dokumentációt, világosan látszik, hogy...

KÖZVETLEN FELETTES: Igen, ez valóban probléma... Mégis, szeretném, hogy ezen a gyűlésen ne említsd az orvosokat.

SHARMILLA CHOWDHURY (a Főigazgatónak): Nézze, mi történik. Jelezni szeretném ezt a gyűlésen, de azt az utasítást kaptam, hogy ne tegyem.

FŐIGAZGATÓ: Ha az orvosokról van szó... én, mint főigazgató, ebbe nem szólhatok bele. A gazdasági igazgatóval kell beszélned.

GAZDASÁGI IGAZGATÓ: Igen, ez valóban probléma. Le kell ellenőrizni. Pénzügyi ellenőrzés.

PÉNZÜGYI ELLENŐR: Utánanéztünk és megállapítottuk, hogy valóban van itt egy probléma. Az orvosok nincsenek jelen, amikor itt kellene lenniük. Mit gondolkodnak, hogyan kellene kezelni ezt a helyzetet?

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Intézkedni fogunk... Gondolkodunk rajta.

Második kép

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Van egy kis probléma!

SZEMÉLYZETI OSZTÁLY IGAZGATÓJA: Muszáj beszélünk!

FŐIGAZGATÓ: Attól tartunk, hogy ön ellen súlyos feljelentés érkezett.

PÉNZÜGYI ELLENŐR: Sikkasztás.

SHARMILLA CHOWDHURY: Tessék?

PÉNZÜGYI ELLENŐR: Sikkasztás!

SHARMILLA CHOWDHURY: Itt valami tévedés történt, én jelentettem a sikkasztást. Vagyis... mivel vádolnak?

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Most nem erről beszélünk.

FŐIGAZGATÓ: Attól tartok, hogy össze kell csomagolnia a személyes dolgait és el kell mennie.

SZEMÉLYZETI OSZTÁLY VEZETŐJE: Lekísérem az irodába, majd az autójához.

SHARMILLA CHOWDHURY: Elveszem a táskámat. Benne van a két dosszié a dokumentációs anyag összes másolatával, amiket a gyűlésre állítottam össze, ahova behívtak. Kikísérnek az épületből a teljes orvosi személyzet szeme láttára. Eléggé megalázó.

SZEMÉLYZETI OSZTÁLY VEZETŐJE: Ha nem tett semmi rosszat, akkor nincs mitől tartania.

SHARMILLA CHOWDHURY (egy kis szünet után): Mikor egész nap emberekkel vagy körülvéve... mikor életem 25 éve a páciensek problémáinak és mindenféle gondok megoldásával telik... nagyon furcsa érzés... erre az abszolút csendre ébredni. Dél van, hazajöttem és a falat bámulom. Kimegyek a városba. Veszek magamnak egy ruhát. Nem tudom felfogni, hogy mi történik. Bizonyára valami félreértés. Bekapcsolom a tévét. Hagyom, hogy menjen. Non stop. Mindenféle műsor, az emberek csak beszélnek, beszélnek, beszélnek...

Harmadik kép

SHARMILLA CHOWDHURY: Behívatnak egy gyűlésre a kórház vezetőségéhez. Ott közlik majd velem a végső döntést. Tudom, hogy a hatáskörömbé tartozó hatvan alkalmazottat megfenyegettek, hogy elveszítik a munkahelyüket, amennyiben kapcsolatba lépnek velem. Ennek ellenére tizenhárman írásos beadványban jelezték támogatási szándékukat. Tudom, hogy nem követtem el semmiféle kihágást.

KÓRHÁZIGAZGATÓ: El van bocsátva!

KÖZVETLEN FELETTES: Sajnáljuk, de el van bocsátva!

PÉNZÜGYI ELLENŐR: Sajnáljuk, de nem tudjuk figyelembe venni az ön által felsorakoztatott bizonyítékokat!

VEZÉRIGAZGATÓ: Ki van rúgva!

SEMÉLYZETI IGAZGATÓ: Köszönjük!

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Ennyi volt.

SHARMILLA CHOWDHURY: Ennyi volt.

MÁSODIK JELENET – REGIONÁLIS TANÁCS, CAGLIARI, 2006

Első kép

KÖZALKALMAZOTT: Mik ezek?

ORNELLA PIREDDA: Számlák. A tanácsosok költségeiről, akiknek dolgozom.

KÖZALKALMAZOTT: És én mit csináljak ezekkel?

ORNELLA PIREDDA: Iktassa őket. A bizottságban, ahol ezelőtt dolgoztam, én vezettem a nyilvántartást, de most, hogy az önök bizottságában dolgozom, ahol ön már régóta alkalmazott, arra gondoltam, hogy az én kötelességem az összegyűjtött számlákat átadni önnek.

KÖZALKALMAZOTT: Nem, ez nem az én felelősségem.

ORNELLA PIREDDA: Akkor kinek adjam át?

KÖZALKALMAZOTT: Senkinek. Mi nem vezetünk ilyen nyilvántartást.

ORNELLA PIREDDA: És akkor ön szerint mit kellene csinálnom a számlákkal?

KÖZALKALMAZOTT: Nem tudom. Csináljon velük, amit akar.

ORNELLA PIREDDA: Szeretném, ha senkinek nem lenne problémája: sem nekem, sem a tanácsosoknak, akikkel dolgozom.

KÖZALKALMAZOTT: A szabályzatban sehol nem írja, hogy ezeket a költségeket el kellene valamilyéppen számolni.

ORNELLA PIREDDA: A tanács szabályzata nem mondhat ellent az állam törvényeinek. A törvény pedig világosan kimondja: minden közpénzzel el kell számolni.

KÖZALKALMAZOTT: Ön tisztában van azzal, hogy mekkora raktárra lenne szükség ahhoz, hogy megtartsuk a tanácsosok minden egyes elszámolandó számláját?

ORNELLA PIREDDA: Kérem, vegye át a számlákat, hogy tudjunk mindnyájan nyugodtan aludni.

KÖZALKALMAZOTT: Tudja meg, hogy én nagyon nyugodtan alszom. Mert konzultáltam emberekkel, akik tisztában vannak azzal, hogy mit mondanak, amikor kitátják a szájukat. A nagybátyám megmondta tisztán: az effajta költségek elszámolására nem létezik semmiféle kötelezettség. *(szünet)* És a nagybátyám bíró.

AZ ORNELLÁT JÁTSZÓ SZÍNÉSNŐ: Mennyit tartott ez a jelenet?

A KÖZALKALMAZOTTAT JÁTSZÓ SZÍNÉSZ: Két percet.

ORNELLA PIREDDA: Oké, a valóságban ezek a beszélgetések hónapokig elhúzódtak. Az én nevem Ornella Piredda. 2006-ot írunk. 45 éves vagyok és a Cagliari Regionális Tanácsnál dolgozom legmagasabb képzettséggel rendelkező közalkalmazottként. A szociálpolitikában.

Második kép

ELSŐ KOLLÉGANŐ: Persze, hogy neked van igazad, de te is tudod, hogy mennek ezek a dolgok...

MÁSODIK KOLLÉGA: Így megy ez.

ELSŐ KOLLÉGANŐ: Azt hiszed, én nem tudok ezekről? De miért tennél panaszt?

ORNELLA PIREDDA: Pontosan azért, mert tudjuk. Nem tehetünk úgy, mintha nem látnánk, hogy mi történik. Tisztában vagytok azzal, hogy ha ezeket a pénzeket nem számoljuk el, a tanácsosok kedvük szerint költekezhetnek? Panaszt kell tennünk.

ELSŐ KOLLÉGANŐ: Nem a mi dolgunk.

MÁSODIK KOLLÉGA: Így megy ez.

ELSŐ KOLLÉGANŐ: Mindenesetre, ez nem az én dolgom. Nem vagyunk rendőrök, sem ügyészek. Mi a politikában dolgozunk.

MÁSODIK KOLLÉGA: Így megy ez.

HARMADIK KOLLÉGANŐ: Bizonyára megértesz engem. Nem engedhetem meg magamnak, hogy engem is visszaminősítsenek. Nem engedhetem meg magamnak, hogy levágják a fizetésemet. Tényleg nem engedhetem meg. Ha meglátnak minket együtt... attól félek, hogy bajba keveredek. Nem jöhetnek többet kávézni veled.

TANÁCSOS: Ez nem korrekt. Ez a visszaminősítés nincs alátámasztva. Együtt dolgoztunk, amióta tanácsos vagyok, éveken keresztül, mindig bent maradt munkaidőn túl, ha szükség volt rá. Úgy értesültem, hogy a tanácsban, ahol a legutóbbi választásokat követő áthelyezések után dolgozik, bizonyos feszültségek vannak az új elnökkel... de ez a visszaminősítés teljesen indokolatlan. Az irodájából egy telefon és internet nélküli kamrába költöztették, minden munkafeladatot megvontak tőle. A fizetését nagyon lecsökkentették, elveszítette a házáat, nincs anyagi fedezete a havi részletek törlesztésére. Ez nem korrekt. Vissza kell adni neki a minősítést.

Harmadik kép

ORNELLA PIREDDA: Véget kellene vetni ennek ez egésznek.

KÖZALKALMAZOTT: Jó napot. Már megint mi nem tetszik?

ORNELLA PIREDDA: Több minden. Elsősorban az irodámban levő riasztó.

KÖZALKALMAZOTT: Milyen... riasztó?

ORNELLA PIREDDA: A riasztó, ami megszólal, valahányszor a tanácsosok üléseznek. El van romolva, hiányzik a védőkupakja. Reggeltől délig szirénázik a fülembe.

KÖZALKALMAZOTT: Mintha már mondtam volna, hogy meg fogjuk javítani.

ORNELLA PIREDDA: Valóban mondta. Tegnap is, egy hete is, és egy hónapja is.

KÖZALKALMAZOTT: Képzelterheti, hogy más dolgaim is vannak.

ORNELLA PIREDDA: Igen, képezelem. Velem ellentétben, aki semmit nem csinállok egész álló nap. Semmit. Nincs számítógémem, nincs internetem, nincs telefonom. Nem csinálhatok semmit. Megkérvényezi mindazt, amire szükségem van? Igen vagy nem?

KÖZALKALMAZOTT: Ez nem csak tőlem függ.

ORNELLA PIREDDA: Ne nézzen hülyének. Mert nem vagyok az. Nagyon jól tudjuk mindketten, hogy önnek kell leadni a kérvényt ahhoz, hogy ezek megoldódjanak.

KÖZALKALMAZOTT: És miért olyan biztos benne, hogy nem adtam már le?

ORNELLA PIREDDA: Szeretném látni azt a kérvényt.

KÖZALKALMAZOTT: Szeretné látni a kérvényt... Rendben van. Megkeresem a kérvényt. Hol van, hol lehet... Nahát, nem találok. Hol lehet az a kérvény? Valószínűleg elkallódott. A kérvény.

ORNELLA PIREDDA: Gúnyolódik velem? Mert ha gúnyolódik, akkor itt az ideje, hogy abbahagyja. De azonnal.

KÖZALKALMAZOTT: Nem hiszem, hogy jó ötlet cirkuszolni és fenyegetőzni, mert lehet, hogy megharagszom, és ha én megharagszom...

ORNELLA PIREDDA: Akkor mi lesz? Mi lesz akkor, ha te megharagszol? Mit csinálsz? Mondd meg nekem, mit fogsz csinálni, ha megharagszol? Mit csinálsz velem? Mi fog történni, ha te megharagszol? Akkor mi lesz?

Közelebb lépek hozzá, hogy bevágjak neki egyet. A kollégám észreveszi és leállít. A dühöm, ahelyett, hogy kirobbanna, kirobbanna és megsemmisülne egy mozdulatban, ez az egész düh bennem reked. Egy másodpercen keresztül. Aztán: belső robbanás. Összeesek. Áramütésként járja át testemet a düh. Elveszítem az eszméletemet.

KÖZALKALMAZOTT: Már akkor nagyon ideges volt, amikor bejött. Megpróbáltam megnyugtítani. De nem volt akivel beszélni. Sajnálom a történeteket, de nincs amiért lelkiismeret-furdalásom legyen. Epilepsziás rohama volt... bizonyára helyrejön... nem? Miért lenne lelkiismeret-furdalásom?

ORNELLA PIREDDA: Nem tudok beszélni. Ha mégis megpróbálok valamit mondani, nem tudok artikulálni. Óriási erőfeszítés kimondani egy szót az elejétől a végéig. Agyvérzések. Pánikrohamok. Átmatlanság. Nyugalanság. Emlékezetkiesések. Koncentrációhiány. Két hónap alatt 27 kilót fogyok. Hiányzom a munkahelyemről. Hiányzik a munkám. Hiányoznak a kollégák. Hiányoznak a tanácsosok, akiknek dolgoztam. Ők a... ők voltak... az én családom. Mert amint panaszt tettem, egyik párttól sem akar már egyetlen tanácsos sem velem dolgozni. A Cagliari Regionális Tanácstól áthelyeznek egy kisebb körzethez.

Negyedik kép

ORNELLA PIREDDA: Négy órája várok már, kérem szépen, mondja meg, hova lettem áthelyezve.

ELSŐ KÖZALKALMAZOTT: Tudja mit, a kultúrához fogom küldeni.

ORNELLA PIREDDA: Tudja, nekem gondom van a látásommal. A kulturális szakosztály sajnos túl messze van.

ELSŐ KÖZALKALMAZOTT: Akkor a szociális munkához.

A SZOCIÁLIS MUNKA SZAKOSZTÁLYÁNAK IGAZGATÓJA: Ön kicsoda?

ORNELLA PIREDDA: Ornella Piredda. A regionális tanácstól lettem idehelyezve...

A SZOCIÁLIS MUNKA SZAKOSZTÁLYÁNAK IGAZGATÓJA: Sajnos nincs egyetlen szabad helyem sem az ön számára. Irodát sem tudok adni. Átküldöm önt az egészségügyhöz.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKOSZTÁLY IGAZGATÓJA: Hamar mondja, épp gyűlésből gyűlésbe tartok.

ORNELLA PIREDDA: A szociális munka szakosztályának igazgatója küldött...

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKOSZTÁLY IGAZGATÓJA: Én nem azt mondtam, hogy már mától szükségem van valakire.

ORNELLA PIREDDA: Kérem, döntsék el, én nem szaladhatok negyvenfokos hőségben egyik helyről a másikra, hogy órákat várjak, amíg önök kijönnek a gyűlésből...

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKOSZTÁLY IGAZGATÓJA: Vigyázzon, mert úgy tűnik, a munkaviszonyunk nem kezdődik valami jól...

ORNELLA PIREDDA: Igaza van. Kifejezetten rosszul kezdődik.

A SZOCIÁLIS MUNKA SZAKOSZTÁLYÁNAK IGAZGATÓJA: Mondtam már, hogy nincs szabad irodám... ha ragaszkodik hozzá, hogy ma kezdjen, akkor itt maradhat, lábon állva.

HARMADIK JELENET – GAZDASÁGI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM, BOLOGNA, 2007

Első kép

CIRO RINALDI (az Igazgatónak): Ön tényleg nem látja, mi történik?

IGAZGATÓ: Mi történik?

ELSŐ ALKALMAZOTT: Elég kényes helyzet... arra vagyunk kényszerítve... a kényszerítés talán túl durva kifejezés...

MÁSODIK ALKALMAZOTT: Nem, nem az. Tulajdonképpen arra vagyunk kényszerítve, hogy más kollégák helyett dolgozzunk, akik rendszeresen lógnak. Én már nem győzöm ezt a munkamennyiséget, nem tudok még hét ember helyett dolgozni. Ez így nem korrekt.

IGAZGATÓ: Mint minden munkaközösségben, tudom, hogy itt is vannak feszültségek, és mint szakosztály-igazgató, mindig megpróbáltam egy pozitív, kollegiális munkalégkört teremteni...

CIRO RINALDI: Ön szerint az kollegiális, ha két ember dolgozik egy egész iroda helyett?

IGAZGATÓ: Bizonyára észrevettem volna, ha valami nagyon súlyos dologról lenne szó.

CIRO RINALDI: Ezen csodálkozom, hogy hogy nem vette észre eddig. Mert ez most is súlyos. Itt nem azért nem látunk senkit, mert bújócskáznak.

IGAZGATÓ: Majd utána nézek. Meglátom, milyen intézkedéseket lehet hozni...

CIRO RINALDI: Ennek a helyzetnek véget kell vetni. Az emberek itt kényük-kedvük szerint járnak be dolgozni.

IGAZGATÓ: De ez nem tartozik magára, nem igaz?

CIRO RINALDI: A szakszervezet képviselője vagyok, kolléganőim jelezték a visszaéléseket, és nekem kötelességem figyelmeztetni önt. Fog-e bármiféle intézkedéseket foganatosítani, igen vagy nem?

Második kép

IGAZGATÓ (*levelet olvas*): „Vizsgálati jelentés... A negyven napig tartó pénzügyi ellenőrzés során kiderült, hogy...”

HARMADIK ALKALMAZOTT: „Egyetlen személy érvényesíti húsz alkalmazott kártyáját minden reggel, pontban fél nyolckor.”

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: „És egyetlen személy érvényesíti ugyanennek a húsz személynek a jelenléti kártyáját a kilépésnél, délután négy órakor.”

IGAZGATÓ: „Miközben az alkalmazottaknak a munkahelyeiken kellene lenniük.”

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Konditerembe járok. Igen, napi két órát. Mi rossz van ebben? Energiát ad, hogy utána hatékonyabban dolgozhassak.

HARMADIK ALKALMAZOTT: Nagyon jó árleszállítások vannak! Gyertek, nézzük meg, mi a helyzet.

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Van egy saját cégem, amivel foglalkoznom is kell.

HARMADIK ALKALMAZOTT: Fodrászhoz kell mennem, időpontom van. Mindenki hiányzik néha a munkahelyéről... Mindnyájan emberek vagyunk.

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Legyünk őszinték, ez mindenütt így működik... Mindnyájan emberek vagyunk.

HARMADIK ALKALMAZOTT: Csakhogy szerencsétlenségünkre, minket beáruult valaki.

IGAZGATÓ: „Jelenleg 29 alkalmazott ellen folyik kivizsgálás... állam elleni sikkasztásért... Kilencen közülük már bíróságon vannak...” Meg fog fizetni, aki ezt tette. Te voltál az. Te küldted ránk a számvevőszéket.

CIRO RINALDI: Igen, én voltam. A nevem Ciro Rinaldi. Postai felügyelő vagyok a Gazdasági Fejlesztési Minisztériumnál, Bolognában. A szakosztály igazgatójának tett első jelentés és a számvevőszéknél tett jelentés között két év telt el. Ez idő alatt nem történt semmiféle intézkedés. 2009-et írunk. 47 éves vagyok.

IGAZGATÓ: Ha jól értem, ön nyilatkozatot tett a számvevőszéknél... Ez igaz?

ELSŐ ALKALMAZOTT 1: Nem... vagyis igen. Vagyis nem. De. Visszautasítottam őket, de idejöttek... és kénytelen voltam...

HARMADIK ALKALMAZOTT: Hogy tehetél ilyet?

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Hogy van merszed még köszönni nekünk?

HARMADIK ALKALMAZOTT: Egyáltalán, hogy tudsz még aludni, mikor tudod, hogy tönkretetted az életünket, a karrierünket?

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Hogy tudsz egyáltalán a szemünkbe nézni?

IGAZGATÓ (*közbelép*): Az egyedüli esélyed, hogy itt dolgozhass és ne lincseljenek meg a kollégák, ha visszavonod a nyilatkozatodat. Lehet, hogy rávett valaki... Gyakorolt rád valaki bármiféle nyomást?

MÁSODIK ALKALMAZOTT: Azt el kéne mondanod, ha nyomást gyakorolnak rád.

IGAZGATÓ: Ki gyakorol rád nyomást?

CIRO RINALDI: Gyakorol rád valaki nyomást?

IGAZGATÓ: Ki volt az? Ki kényszerített? (*Az Alkalmazott 1 Ciro Rinaldira mutat.*) Brávó.

HARMADIK ALKALMAZOTT: Szeretném, ha bocsánatot kérne. Mindenkitől egyenként bocsánatot kell kérnie.

ELSŐ ALKALMAZOTT: Kérlek, bocsásson meg.

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Várjunk csak egy kicsit! Nem csak a harminc emberről van szó, aki ellen vizsgálat folyik, a szakosztály minden alkalmazottja, mind a negyvenen, mind dühösek vagyunk. Úgyhogy... mindenkitől bocsánatot kell kérnie!

ELSŐ ALKALMAZOTT: Kérek szépen, bocsássatok meg. (...) Kérek szépen, bocsássatok meg.

CIRO RINALDI (*Alkalmazott 1-nek*): Most mi történik?

ELSŐ ALKALMAZOTT: Mostantól kezdve a beszélgetéseink pusztán szakmai kérdésekre korlátozódnak. (*A kollégáknak.*) Kérek szépen, bocsássatok meg. (...) Kérek szépen, bocsássatok meg.

MÁSODIK ALKALMAZOTT: Én nem vonom vissza a nyilatkozatomat.

IGAZGATÓ: Nagyon helyes. Visszaminósítetek. Áthelyezlek. Egy másik városba. Vizontlátásra!

ELSŐ ALKALMAZOTT: Kérek szépen, bocsássatok meg, többet nem fordul elő.

IGAZGATÓ (*a többieknek*): Nem gondoljátok, hogy itt valami... bűzlik?

HARMADIK ALKALMAZOTT: De, van valami a levegőben... valamit érzek... nem tudom, honnan jön...

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Ez szarszag.

HARMADIK ALKALMAZOTT: Igen, ez szarszag.

IGAZGATÓ: Azért van szarszag, mert valaki sok szart evett.

NEGYEDIK JELENET – BUKAREST, ROMÁNIA

Első kép

ELSŐ NARRÁTOR: 2013.

MÁSODIK NARRÁTOR: Leltározás Slatinán.

HARMADIK NARRÁTOR: Felmért kár: 3 millió 600 ezer.

MINDHÁROM NARRÁTOR: Euró.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Vagyis, mi minden évben elveszítjük ezt az összeget. És ez csak a slatinai körzet. Minden kereskedelmi egység után, ami az országút szélére épült, be kell hajtunk az ÚTHD-t.

MINDHÁROM NARRÁTOR: Útmenti Területek Használati Díja.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Gyertek, jóemberek, menjünk és hajtunk be a díjakat. Ez a mi pénzünk, a mi vállalatunk pénze. Miért ne hajtunk be? Miért dobunk mi ki ennyi pénzt az ablakon? Nézd, én évi 1000 euró helyett havi 70 000 eurót hozok be az igazgatóságra. Mit érdekel engem, hogy azok a kereskedelmi egységek politikai meg gazdasági szélhámosok tulajdonában vannak? Miért nem hajtják be az ÚTHD-t az alkalmazottaink?

MINDHÁROM NARRÁTOR: ÚTHD – Útmenti Területek Használati Díja.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Miért csak akkor mennek arrafelé, ha a BTB hadműveletet kell végrehajtani?

MINDHÁROM NARRÁTOR: Bárány, Tojás, Bor – BTB.

ELSŐ NARRÁTOR: Gazduram, addsz' ide egy kis sültet!

MÁSODIK NARRÁTOR: Gazduram, ide azt a 100 eurót!

HARMADIK NARRÁTOR: Gazduram, adj csak ide 500 liter bort!

CLAUDIU ȚUȚULAN: Vége! Fizessék csak az adójukat az OÚV-nak.

MINDHÁROM NARRÁTOR: Országos Útügyi Vállalat.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Miért nem akarjuk mi ezt a pénzt behajtani? Éjjel háromkor gyújtották fel. Szerencsém volt egy teherautó-sofőrrel, aki megállt és felébresztett minket. Ötven méterre tőlünk egy LPG-tartály...

MINDHÁROM NARRÁTOR: Liquefied Petroleum Gas – autógáz.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Van ott egy Peco benzinkút. Bennégtem volna a házamban, a feleséggel és a gyerekeimmel együtt. Bennégtünk volna, mint a patkányok. Két éve már, hogy éjszakánként felébredek és látom a szemem előtt a lángoló autót. El tudják képzelni, hogy mennyire a begyűnkben voltam, és hogy mennyi pénzt veszítettek miattam?

Második kép

ELSŐ NARRÁTOR: 2011.

LIVIU COSTACHE: Ellenőrzés a giurgeni-i EPK-nál.

MINDHÁROM NARRÁTOR: Ellenőrző és Pénzbeszedő Kirendeltség, Giurgeni.

LIVIU COSTACHE: A nevem Liviu Costache, a nemzeti útvállalat gazdasági igazgatója vagyok. Mi ez itt, emberek? Az micsoda, pénztárgép? És nincs bevezetve a könyvelőségbe? Beteszed a papírszalagot, áramhoz csatlakoztatod, és a pénzt zsebre vágod. És: hazaviszed a pénzt. Tizenötezer, húszezer. Naponta. A számla, amit önök kapnak, hamis. Semmit sem ér.

MINDHÁROM NARRÁTOR: Elképesztő!

LIVIU COSTACHE: Mi is pont ugyanezt mondtuk...

MINDHÁROM NARRÁTOR: Elképesztő!

LIVIU COSTACHE: ...amikor összehasonlítottuk a tekerceket a videofelvételekkel, kiderült, hogy az OUV helyett...

MINDHÁROM NARRÁTOR: Országos Útügyi Vállalat.

LIVIU COSTACHE: ...magánszemélyek nevére voltak kiállítva a számlák. Fegyelmi bizottságokat kell összehívni, eljárást indítani, és azokat, akik loptak, egytől egyig ki kell rúgni. Végül megbocsátottak nekik, mert rögtön visszatették a pénzt. Hogy lehet az, hogy valaki, akinek 1500 lejes havi fizetése van, vissza tud tenni másnapra 30 vagy 40 ezret? Honnan van nekik ennyi pénzük? És még valami: az elkövetett bűncselekmény bűncselekmény marad. Miért nem küldték át a vizsgálati dossziékat a rendőrségnek?

TELEFONHÍVÁS: Figyeljétek, mit hallottam: úgy néz ki, mindenki, akit kivizsgáltok, fejenként százezer eurót dob össze, hogy leváltsanak téged a gazdasági igazgatói posztról...

LIVIU COSTACHE: Ez most komoly?... A térképészeti irodák vezetője lettem. A vállalati ranglétra legmagasabb fokáról három-négy szinttel visszaminősítettek. Nem jelentkezem az új munkahelyemen. Pár hónap után kirúgnak.

Harmadik kép

CLAUDIU ȚUȚULAN: Hol vannak a korlátok? Itt azt írja: 3 méter 70 centi. Ez pedig csak 70 centi. Hová tűnt 3 méter beton? Itt azt írja: 5800 útjelző tábla.

ELSŐ NARRÁTOR: Balra kanyar.

MÁSODIK NARRÁTOR: Jobbra kanyar.

HARMADIK NARRÁTOR: Veszélyes kanyar...

CLAUDIU ȚUȚULAN: Hol vannak? Létezik egyáltalán a rendőrség által láttamozott biztonságos közlekedési tervezet? Hol van? És akkor én hogy írom alá, hogy minden rendben? Iderendelték minket, hogy vegyük át és írjuk alá. Ők felvették a pénzt és idehoztak minket, lúzereket, hogy szedjük ki helyettük a tűzből a forró gesztenyét. Most komolyan, ti normálisak vagytok? Ti azt akarjátok, hogy a lelkünkön száradjon emberek halála? Ha nektek ez jó... írjátok alá, de gondolatok bele, családotok van, nem fogtok tudni nyugodtan aludni. Én nem írom alá. Ez az útszakasz biztos halál.

ELSŐ NARRÁTOR: Transalpina.

MÁSODIK NARRÁTOR: Május.

HARMADIK NARRÁTOR: 2015.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Claudiu Țuțulan.

Negyedik kép

LIVIU COSTACHE: A bíróság visszaítélte a munkabeosztásomat. Hát akkor menjünk és végezzünk egy ellenőrzést a giurgeni-i EDK-nál.

NARRÁTOROK: Ellenőrző és Díjbeszedő Kirendeltség, Giurgeni.

LIVIU COSTACHE: Hát ti mit csináltok itt? Megint loptok? 34 alkalmazottból 30 lop. A szakosztály vezetőjével az élen. És mindannyian rokonok vagytok.

ELSŐ NARRÁTOR: Koma, keresztfiú és keresztlány, apatárs, anyatárs, unokaöcs.

MÁSODIK NARRÁTOR: Sógor, unokatestvér, nagynéni, násznagy.

HARMADIK NARRÁTOR: Unokabáty, vej, unoka, anyós meg após, nagybácsi.

MÁSODIK NARRÁTOR: Na, azért nem éppen mindenki.

LIVIU COSTACHE: Én azt hallottam, hogy a főnöknek te nagyon is rokona vagy...

MÁSODIK NARRÁTOR: Én?... Isten ments!

LIVIU COSTACHE: Úgy tudom, az unokahúga vagy.

MÁSODIK NARRÁTOR: Miért, az unokahúg az rokon?

LIVIU COSTACHE: Kész, mindenkit elbocsátunk. Új embereket veszünk fel, versenyvizsgát írunk ki.

MINDHÁROM NARRÁTOR: Azokat ott Fetești-en miért nem ellenőrzitek?

LIVIU COSTACHE: Ellenőrzés a Fetești-i EDK-nál...

NARRÁTOROK: Ellenőrző és Díjbeszedő Kirendeltség, Fetești.

LIVIU COSTACHE: Sarlóval jöttünk hozzátok, kaszával. Itt kisebbek az összegek. De...

NARRÁTOROK: Állandóak.

LIVIU COSTACHE: Gratulálok! Ti mit csináltok itt?

NARRÁTOROK: És a giurgiu-i kirendeltséget miért nem ellenőrzitek?

LIVIU COSTACHE: Ellenőrzés a giurgiu-i EDK-nál...

NARRÁTOROK: Ellenőrző és Díjbeszedő Kirendeltség, Giurgiu.

NARRÁTOR 3: Costache úr, Giurgiuval az a helyzet... tudja meg, hogy emelkedett a kvótája. Most már fejenként 250 000 ezret gyűjtenek...

NARRÁTOROK: Eurót.

MÁSODIK NARRÁTOR: Hogy kirúgjanak.

ELSŐ NARRÁTOR: Tájékoztatjuk, hogy 2015. június elsejei hatállyal...

NARRÁTOROK: Az önök szakosztálya megszűnik. Aláírás: Országos Útgyi Vállalat.

Ötödik kép

ALIN GOGA: Hé, fejezzétek bel! Ez nem vicces. Az autópályát földcsuszamlás fenyegeti. És a kezetekben van a megrendelt földtani vizsgálat, amelyben a szakértők kifejtik, hogy itt komoly gondok vannak. És ti nem vállaltok semmi felelősséget. Föl kéne koncolni az építész.

NARRÁTOROK: Salini Impregilo.

ALIN GOGA: Fizesd ki neki a garanciát, adj egy negatív bizonyítványt és ennyi, teljesen lebénítod. Itt több száz millióról van szó, és lehet, hogy hamarosan már nem lesz, akitől visszakapjuk. Miért a mi problémánk, hogy a cég nem vehet többé részt közbeszerzési pályázatokon? Vagy esetleg el vagytok neki kötelezve, és ezért nem lép senki semmit? Vagy netalántán mi követeltük az építőtől ezt a kivitelezést, hogy hamarabb felavassuk az autópályát, hogy elvágjunk egy-két szalagot... még a választások előtt? Hé, ezt fejezzétek bel! Az autópályák és országutak részei az ország életbe vágóan fontos infrastruktúrájának. Ott van egy gennyzacskó, vigyázatok, mert mindnyájan gyulladást kapunk és belehalunk. Hahó, hall engem valaki? Hall minket valaki? Egyedül beszélek itt magamban, mint egy hülye? Ha senki nem hall minket, akkor elmegyünk a sajtóhoz... a sajtóhoz!

Az első televíziós műsor után *(főcímdal)* felfüggesztették a munkaszerződésemet.

NARRÁTOROK: Felfüggesztve!

ALIN GOGA: Mert egy televíziós műsorban nyilatkoztam.

NARRÁTOROK: Felfüggesztve!

ALIN GOGA: Az intézet igazgatójának jóváhagyása nélkül. *(főcímdal)*

NARRÁTOROK: Felfüggesztve!

ALIN GOGA: Minket felfüggesztenek, mert részt veszünk egy televíziós műsorban, a gazemberek pedig továbbra is munkába járnak. Úgyhogy, ne gyere itt nekem azzal, hogy kivizsgálást indítasz ellenem, mert részt vettem egy televíziós műsorban. Elmegyünk a végsőig, ha kell. Romániában nagyon sok a névtelen feljelentés. És tökéletesen meg tudom érteni, hogy miért. De én másképpen döntöttem. Az én nevem Alin Mihăiță Goga, és személyesen teszek feljelentést.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Feljelentésre feljelentés, és megint feljelentés. Az ügyészségnél. A rendőrségnél. Az OKÚ-nél.

NARRÁTOROK: Országos Korrupcióellenes Ügyészség.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Nem tetszik, hogy az orrotok alá dörgölik a dossziét? Ez van. Találkozunk a bíróságon.

ALIN GOGA: A bíróságon találkozunk, mert nem tűrök semmiféle visszaélést. Három hónap fegyelmi kivizsgálás után ideküldték nekem egy figyelmeztetést, mert nyilatkoztam egy televíziós műsorban? A bíróságon találkozunk, barátaim. Mert legközelebb majd felhasználod ellenem ezt a figyelmeztetést. „Vigyázatok, mert ennek már adtam egyszer figyelmeztetést, ez:

NARRÁTOROK: Lázadó.”

ALIN GOGA: Nekem csak a pofám néz ki hülyén, de én nem vagyok hülye. Ha önök a fegyelmi bizottság tagjai, mit keresnek az intézet igazgatójánál, amikor tanácskozniuk kéne az eredményről.

LIVIU COSTACHE: Elmentem meghosszabbítani a betegszabadságomat. Mert azok után, amik történtek, zoster vírussal ébredtem. A stressz miatt. Végül is, én nyugodt vagyok, tudom, mi a

következő lépés: ki fognak rúgni. Mindegy, be akarok menni az épületbe és a csendőrök azt mondják, ki vagyok tiltva.

ALIN GOGA: Miért is nem mehetünk be az épületbe? Miért is van a fényképünk a csendőröknél, hogy felismerhessenek? Mi vagyok én, veszélyeztetem a társadalmat? Mióta lettek a csendőrök őrző-védő szolgálat? Mert nem szeretitek a *nínónínó* hangját a folyosókon?

CLAUDIU ȚUȚULAN: Ott járkált a folyosókon és mondogatta: *nínónínó*.

ALIN GOGA: *Nínónínó*... a szirénák hangját utánoztam.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Vagyis tikk-takk, tikk-takk.

LIVIU COSTACHE: Vagyis mint azok, akik úgy jönnek, mint a Télapó.

NARRÁTOROK: Az Országos Korrupcióellenes Ügyészség.

ALIN GOGA: Már rég lehetett tudni, hogy nagyon súlyos a helyzet. Világos volt: az autópálya alatti föld csúszni fog.

NARRÁTOROK: A Nagyszeben–Szászváros-útszakasz.

ALIN GOGA: Mi lett volna, ha három ember helyett ötvenen vagyunk. Sajtótájékoztatót hívtunk volna össze és kórusban kiáltjuk: *Ez katasztrófa, emberek. Szerencsétlenség. Borzasztó. Az azért más lett volna. Végül is nem vagyok Batman, sem Superman, csak egy hétköznapi ember vagyok.*

Hatodik kép

MÁSODIK NARRÁTOR: Costache úr, láttam a tévében.

ELSŐ NARRÁTOR: Milyen bátor...

HARMADIK NARRÁTOR: Csak tudja, a helyzet sokkal bonyolultabb... Akarja tudni, mi történik?

ELSŐ NARRÁTOR: Fülön csípett, megbírságot, kirúgott minket ...

HARMADIK NARRÁTOR: ... de azt a pénzt mi nem magunknak loptuk.

LIVIU COSTACHE: És ezt miért nem mondtátok a kivizsgáláskor?

MÁSODIK NARRÁTOR: Maga tényleg nem ismeri az OUV-t?

NARRÁTOROK: Országos Útügyi Vállalat.

ELSŐ NARRÁTOR: Ha csak a saját zsebünkről lett volna szó, megbírságot volna és mi valószínűleg abbahagyjuk. De nekünk...

HARMADIK NARRÁTOR: Heti kvótát kellett begyűjteni.

MÁSODIK NARRÁTOR: 500 lej minden héten. Van egy személy, aki hetente jön begyűjteni a pénzt mind a harminc alkalmazottól. És a pénz Konstancára megy, az igazgatóhoz.

ELSŐ NARRÁTOR: Mit gondol, honnan van neki 18 lakása csak egy évben?

NARRÁTOROK: Egymillió euró.

ELSŐ NARRÁTOR: Úgyhogy nem igazságos, hogy csak minket rúgnak ki.

HARMADIK NARRÁTOR: És ez csak az egyik útvonal.

MÁSODIK NARRÁTOR: Mert van egy másik útvonal is.

NARRÁTOROK: Ami Bukarestbe visz.

LIVIU COSTACHE: Most már tiszta mindenkinek, hova megy a pénz? A pénz Bukarestbe megy.

ÖTÖDIK JELENET – RIJÁD, SZAÚD-ARÁBIA, 2010

IAN FOXLEY: Igaz, amit látok? És ha igaz, hogyhogy nem látja senki más rajtam kívül? Pontosabban mit is jelent a Beszerzési Hivatal?

IGAZGATÓ: Ezek olyan pénzek, amivel külső szolgáltatásokat fizetünk: takarítás, könyvelés, fogyóeszközök...

IAN FOXLEY: Ennek ellenére... nem úgy néz ki a költségvetése, mintha kis kiadásokat fedne. Van egy tízmillió fontos projektünk, ezek a kiadások pedig másfél millióra rúgnak?

IGAZGATÓ: Ian, ez nem a te dolgod...

IAN FOXLEY: Programigazgatóként tudnom kell, hova mennek ezek a pénzek? Valami nincs rendben itt, ugye? Mi történik itt?

INFORMÁTOR (volt pénzügyi főellenőr): Tudod, ki vagyok én? Pénzügyi főellenőr voltam korábban. Áthelyeztek máshová, mert... Tudsz a Kajmán-szigeteki kifizetésekről? A Beszerzési Hivatal pénzei Kajmán-szigeteki számlákra mennek. És ez nem ma kezdődött...

IAN FOXLEY: Várj egy kicsit...

INFORMÁTOR: A mi vállalatunk lefizet pár nagyon fontos szaúdit. Ennél világosabban hogy... Lerajzoljam?

NARRÁTOR: Felmondhatnál... felmondhatnál és azt mondhatnád:

IAN FOXLEY: Nem érzem itt jól magam, nem szeretem itt, Rijádban, haza szeretnék menni.

NARRÁTOR: Vagy elmehetnél az igazgatóhoz és azt mondhatnád neki:

IAN FOXLEY: Tudom, hogy mit csinálsz, de részemről rendben van. Vegyél be engem is a buliba, és akkor hallgatni fogok.

NARRÁTOR: Vagy egyszerűen azt mondhatnád neki:

IAN FOXLEY: Nem tehetem. Adj valami pénzt, eltűnök és hallgatni fogok, áthelyeztetem magam egy másik osztályra.

NARRÁTOR: De hogy tudsz majd aludni éjszaka, ha ezt teszed? És akkor csak egyet tehetsz.

NARRÁTOR: És azt az utad választod.

IAN FOXLEY: És a játék rögtön megváltozik.

NARRÁTOR: Rendben, de hogy jársz el?

NARRÁTOR: Kiben bízatsz?

IAN FOXLEY: A tábormokban. Katonatársak voltunk.

NARRÁTOR: Felhívod és elmondod neki:

IAN FOXLEY: Azt hiszem, nagyon furcsa dolgokra bukkantam.

NARRÁTOR: Azt hiszed? Konkrét bizonyítékokkal gyere. Ezek nagyon súlyos vádak.

NARRÁTOR: Reggel felkelsz.

NARRÁTOR: Bemész az irodába.

NARRÁTOR: Felhívod az IT-s igazgatót...

IAN FOXLEY: Hozzáférést szeretnék bizonyos számlákhoz.

NARRÁTOR: Nem akarja megadni.

NARRÁTOR: Nem tudja, van-e felhatalmazása, hogy megtegye.

IAN FOXLEY: A vállalat programigazgatójaként vállalom a felelősséget.

NARRÁTOR: Megadja a hozzáférést.

NARRÁTOR: Megszerzed az információkat.

NARRÁTOR: És elküldöd Angliába a tábournoknak.

NARRÁTOR: Aztán várod, hogy hívjon.

NARRÁTOR: De ő nem hív.

NARRÁTOR: Négy óra múlva.

NARRÁTOR: Még mindig nem hív.

NARRÁTOR: Délben, két óra körül, kapsz egy telefonhívást.

NARRÁTOR: Csakhogy nem a tábournok hív.

NARRÁTOR: Hanem a vezérigazgató.

VEZÉRIGAZGATÓ: Fel tudnál jönni az irodámba?

NARRÁTOR: Felmész.

NARRÁTOR: Belépsz ennek a rijádi épületnek a huszadik emeleti luxusirodájába.

NARRÁTOR: Bőrfotelek, fekete márvány...

NARRÁTOR: És króm.

NARRÁTOR: Ott ül az igazgató.

NARRÁTOR: Ott ül a hercegnő.

NARRÁTOR: A hercegnő a személyzeti osztály vezetője.

NARRÁTOR: A hercegnő a Nemzeti Gárda parancsnokának az unokahúga.

NARRÁTOR: Aki az utolsó király fia.

NARRÁTOR: A majdnem háromezer tagú királyi családból.

NARRÁTOR: Itt ül a hercegnő.

VEZÉRIGAZGATÓ: Információkat küldtél a Honvédelmi Minisztériumnak. Miféle információk ezek?

IAN FOXLEY: Bizonyítékok, hogy a GPT korrupciós kifizetéseket hajt végre Kajmán-szigeteki offshore-számlákra.

VEZÉRIGAZGATÓ: Tisztában vagy azzal, hogy ez adatlopás?

IAN FOXLEY: Nem, ez korrupciós bizonyíték. Nekünk nincsenek Kajmán-szigeteki klienseink, úgy-hogy magyarázza meg, mik ezek a kifizetések, amiket aláíratott velem?

VEZÉRIGAZGATÓ: Miért nem hozzám jöttél először?

IAN FOXLEY: Mert az ön aláírása szerepel ott.

VEZÉRIGAZGATÓ: Iiigen. Nora, állítsd le az IT-hozzáférést. Felhívhatnánk a rendőrséget most rögtön, hogy jöjjenek és letartóztassanak... Nora, megtehetnénk ezt, nem?

IAN FOXLEY: Végem van.

NARRÁTOR: Katona vagy.

NARRÁTOR: Huszonöt év katonaság.

NARRÁTOR: Mindent láttál, mindent hallottál már.

NARRÁTOR: Úgyhogy átváltasz combat mode-ba.

IAN FOXLEY: Ez az a pillanat, amikor megváltozik a játékstílus és minden olyan lesz, mint egy James Bond-filmben.

NARRÁTOR: Ki kell menned onnan.

NARRÁTOR: Fight another day.

NARRÁTOR: Amikor majd a te feltételeid szerint harcolhatsz, és nem az övék szerint.

NARRÁTOR: Mert ha egy szaúdi börtönbe kerülsz, ott nem fogsz tudni harcolni.

IAN FOXLEY: Ennek a beszélgetésnek nincs semmi értelme.

NARRÁTOR: Felállsz a székből és lassan, nyugodtan,

NARRÁTOR: a kijárat felé

NARRÁTOR: irányítod a lépteidet.

NARRÁTOR: A belépőkártyát lehúzd mindkét biztonsági ajtónál, a recepció nincs az asztalnál...

IAN FOXLEY: Ez nagyon jó.

NARRÁTOR: Odamész a felvonóhoz.

NARRÁTOR: Megnyomod a hívógombot.

NARRÁTOR: És imádkozol, hogy a hercegnő ne hogy megjelenjen.

NARRÁTOR: Hogy az igazgató ne hogy utánad jöjjön a folyosón.

NARRÁTOR: Hogy a rendőrség ne hogy veled szemben lépjen ki a felvonóból.

NARRÁTOR: A felvonó ajtaja kinyílik.

NARRÁTOR: Belépsz.

NARRÁTOR: Megnyomod a földszint gombot.

NARRÁTOR: Semmi értelme, hogy visszamenj az irodádba.

NARRÁTOR: Felhívod a Honvédelmi Minisztériumot.

NARRÁTOR: Mert az utolsó dolog, amire számítottál, az az, hogy a tábornok

NARRÁTOR: az angliai Honvédelmi Minisztériumból

NARRÁTOR: átküldje a korrupciós bizonyítékokat

NARRÁTOR: azoknak, akiket korrupcióval vádolsz.

IAN FOXLEY: Mi a fene történik? Börtönnel fenyegetnek. Minél hamarabb biztonságos helyre kell mennem, beszélnem kell veletek és meg kell tudnom, mit tettetek, és főként miért tettetek, amit tettetek. Nagy veszélybe sodortatok.

KATONA: Ide tudsz jönni hozzánk?

IAN FOXLEY: Igen.

KATONA: Hol van az autód?

IAN FOXLEY: A parkolóban. Ma sofőr nélkül jöttem.

KATONA: Nálad van az útleveled?

IAN FOXLEY: Igen.

NARRÁTOR: Kikapcsolod a telefonodat.

NARRÁTOR: Hogy ne tudjanak lekövetni.

NARRÁTOR: Elmész a brit katonákhoz.

NARRÁTOR: Leparkolod az autódat és beülsz az övékébe.

NARRÁTOR: Elvisznek egy konspirációs házba.

NARRÁTOR: Találkozol egy ezredessel a Honvédelmi Minisztériumtól.

EZREDES: Még ma éjszaka el kell hagynod az országot. Elviszlek én a repülőtérré. Ha elkapnak, felhívom előbb a tábornokot, majd a konzult. Legalább tudni fogjuk, hogy hol vagy.

NARRÁTOR: Nagyot nyelsz és bemész a repülőtérré.

NARRÁTOR: Átmész a vámon.

NARRÁTOR: Mosolyogsz.

NARRÁTOR: Könnyen meglehet, hogy már letiltották az útleveledet.

NARRÁTOR: A vállalatnál a hercegnő ellenőrzi mindenki vízumát és engedélyét.

NARRÁTOR: Mindenre fel vagy készülve.

NARRÁTOR: Tudod, hogy átlépted azt a határt, amin túl már semmit nem tehetsz.

NARRÁTOR: Mosolyogsz.

NARRÁTOR: Keresztútjában vagy.

NARRÁTOR: Ott belül nagyon izgatott vagy.

NARRÁTOR: De igyekszel nagyon nyugodtnak látszani.

NARRÁTOR: Mosolyogsz.

NARRÁTOR: Másfél óra múlva már a repülőn ülsz.

NARRÁTOR: Küldesz egy üzenetet az ezredesnek:

IAN FOXLEY: „Felszállásra kész.”

A nevem Ian Foxley. 50 éves vagyok. 2010-et írunk. Két hónapig voltam a Szaúd-arábiai Nemzeti Gárda információs hálózatát építő brit vállalat programigazgatója.

HATODIK JELENET – ISARD ÖREGOTTHON, BROMLEY, ANGLIA, 2000

EILEEN CHUBB: Olyan dolgokat láttam, amiknek nem lett volna szabad megtörténniük.

IGAZGATÓNÓ: Miről beszélsz, Eileen?

EILEEN CHUBB: Idős emberekről beszélek, akik órák hosszat fekszenek a padlón. Magatehetetlen emberekről, akiket a saját húgyukban felejtnek napokon keresztül. Enni- és innivaló nélkül. Amíg az egész testük egy élő húsdarab lesz. Amíg a bőrüket átfúrja a csontjuk. Amíg dögszaguk nem lesz. Begyógyszerezett emberekről beszélek, akik már nem tudnak magukról.

IGAZGATÓNÓ: Tényleg nem értem, miről beszélsz.

EILEEN CHUBB: A hármadik osztály demens pácienseiről beszélek. Belebetegszem, mikor látom, mit művelnek ott velük.

IGAZGATÓNÓ: És ki... csinálja ezeket a dolgokat?

EILEEN CHUBB: Az új osztályvezető. A személyzet egy részével együtt.

IGAZGATÓNÓ: De miért akarna bárki is ilyesmit csinálni?

EILEEN CHUBB: Ezt én sem érem fel ép ésszel.

IGAZGATÓNÓ: Lehet, hogy bizonyos dolgokat rosszul értelmeztél.

EILEEN CHUBB: Olyan gyógyszerek dobozait találtam meg, amik nem voltak felírva. A páciensek szekrényeiben elrejtve. Clopromazin. Az elhunytak nyugtatóit nem küldik vissza. Arra használják, hogy vegetatív állapotba hozzák a betegeket. Ezeket a dolgokat fokozatosan észleltem.

IGAZGATÓNÓ: Ha az alkalmazottaink valóban elkövették ezeket a dolgokat, akkor nincs, amit egy öregotthonban keressenek, sem ebben, sem sehol máshol a világon. Egyetértés velem, ugye?! Kirúgjuk őket, de máshol keresnek munkahelyet és ugyanezt teszik majd más be-

tegekkel. Egyetértesz velem? Keress bizonyítékokat és gyere vissza hozzám. És addig ne beszélj erről senkinek.

ELSŐ MUNKATÁRS: Olyan dolgokat láttam, amiknek nem lett volna szabad megtörténniük.

EILEEN CHUBB: El kell mondanod az igazgatónőnek.

ELSŐ MUNKATÁRS: Voltam már nála. És mások is voltak, akik elmondták neki, amit láttak. Mind más-más váltásban dolgozunk. És mind ugyanazt láttuk. Azt mondta:

IGAZGATÓNŐ: Keress bizonyítékokat és gyere vissza hozzám. És addig ne beszélj erről senkinek.

EILEEN CHUBB: Holnap elmegyek a Szociális Szolgáltatási Központhoz. Teljesen megértem, ha nem akartok nyilatkozni. Mert meg fogják tudni, ki tette a feljelentést. Tudni fogják, hogy mi voltunk. Elveszíthetjük a munkahelyeinket.

MÁSODIK MUNKATÁRS: Vidd el a mi nyilatkozatainkat is. Nem tehetünk úgy, mintha nem látnánk, mi történik.

IGAZGATÓNŐ: Most meg vagy elégedve? Ti árulók, most elégedettek vagytok? Ránk küldték a Szociális Szolgáltatási Központot, egyik vizsgálat a másik után, a kollégáitokat kirúgják. Az út szélére kerülünk miattatok, ha bezáratják az otthont.

BUPA IGAZGATÓ: Hallgatom.

EILEEN CHUBB: Nem tudunk tovább dolgozni ilyen körülmények közt. Terrorizálnak minket. A kollégáink zaklatnak minket. Fenyegetenek. Belénk rúgnak. Az idegeink pattanásig feszülnek. A szennyes ágyneműt már össze se gyűjtik a mi osztályunkról. Az ételt soha nem küldik időben. Lejár a nappali műszak, és amint hazaérünk, már hívnak is az éjszakai váltásba. A fizetésünket késéssel küldik. De ami a legsúlyosabb, hogy az osztályunkon lévő betegeket soha nem bántalmazták ennyire durván, mint mostanában.

BUPA IGAZGATÓ: Egy öregotthonban kirobbant cirkusz befeketheti az igazgatónő imidzsét. Az emberek féltik a munkahelyüket. Nem gondolt arra, hogy feszültségeket fog kelteni?

EILEEN CHUBB: Arra nem gondoltunk, hogy egy vállalat azokat az alkalmazottakat védi, akik hibáztak, és azokat bünteti, akik azt szeretnék, hogy a dolgok jól működjenek. Mintaalkalmazottakból problémás alkalmazottak lettünk egy éjszaka leforgása alatt. Szemünkre vetik, hogy túlságosan ragaszkodunk a betegekhez, hogy túlságosan beleéljük magunkat.

BUPA IGAZGATÓ: Lehet, hogy ténylegesen túlzottak... az aggodalmaik.

EILEEN CHUBB: Mit keressünk az egészségügyi gondozásban, ha nem aggódunk a betegekért?

BUPA IGAZGATÓ: Néha finanszírozási és forráshiány van...

EILEEN CHUBB: Ez a pénz a mi zsebünkből van. Ez közpénz, amit egy magánvállalat kap bizonyos szolgáltatásokért cserébe. Ez a betegek pénze. A mi pénzünk.

BUPA IGAZGATÓ: Megnézzük, mit lehet tenni. De ha minden munkatársa ön ellen van... attól tartok...

EILEEN CHUBB: Attól tartok, hogy nem dolgozhatunk egy olyan vállalatnak, ahol a profit és a hírnév fontosabb az emberi életnél. Itt a felmondásom.

BUPA IGAZGATÓ (*egy doboz cukorkával a kezében, a nézőknek*): Köszönöm! Köszönöm az öregotthon minden alkalmazottjának az erőt, amivel kitartott a hónapokig tartó vizsgálat alatt, köszönöm a vállalatnál szemben tanúsított lojalitást. A Bupa vállalat köszöni mindezt! Kérem! Vegyenek! Megérdemlik.

ÜGYVÉDNŐ: Az öné az első eset, ahol a PIDA törvényt alkalmazzák. Az első whistleblowing eset Angliában, ami bíróságra megy.

EILEEN CHUBB: Első milyen eset?

ÜGYVÉDNŐ: histleblowing. Ön egy whistleblower. Egy intézmény alkalmazottja, aki közérdekű rendellenességeket tár fel.

EILEEN CHUBB: Azt hittem, hogy a...

ÜGYVÉDNŐ: Whistleblower.

EILEEN CHUBB: Együttesben játszik, vagy egy zenekarban. Én azt hittem, hogy amit mi tettünk, az minden alkalmazott kötelessége...

ÜGYVÉDNŐ: Valóban olyan dokumentumokat hozott, amik alátámasztják a kijelentéseit. De az én kötelességem, hogy felhívjam a figyelmét: a Bupának egy hadsereg ügyvédje van. Én vállalom, hogy csak akkor legyek kifizetve, ha nyerünk. Ami nem lesz könnyű. Mégis, tételizzük fel, hogy nyerni fog... lesz, amiből fedezze a perköltséget? Amely akár a százezer fontot is elérheti. Ha jól értem, mindannyian munka nélkül maradtak, egyikőjük már a házát is elveszítette. Ha jól értem, eladogatják a dolgaikat, hogy legyen, amiből ennivalót vásárolni...

EILEEN CHUBB: Igen, jól értette. Semmink sincs már. De nincs más választásunk, tovább kell menni. A per három évig tartott.

ÜGYVÉDNŐ: Eileen, az utolsó kihallgatás előtt... a Bupa vállalat találkozni szeretne velünk. Vagyis veletek. Egyezséget ajánlanak. Első lépésben kifizetnek hetvenezer fontot a bírósági költségek fedezésére. Átadják nekem ezt az összeget, ha meg tudlak győzni titeket. Ha te elfogadod, a többiek is bele fognak egyezni. Gondolj egy összegre. *(szünet)* Mennyit kérsz?

EILEEN CHUBB: Én egy ítéletet akarok, ami kimondja, hogy mit tettek azokkal az emberekkel és mit tettek velünk, amiért megpróbáltuk megvédeni a betegeket. Ezt akarom. Nem kell a pénzük.

ÜGYVÉDNŐ: Eileen, végre továbbléphetnél... elmehetnél nyaralni valahova...

EILEEN CHUBB: És mégis hova mehetnék, ha egyszer képtelen lennék tükörbe nézni?

ÜGYVÉDNŐ: Mennyit akarsz, Eileen? Milyen összeget?

EILEEN CHUBB: Nincs az az összeg, amiért én elhallgatnék, és feldughatják maguknak a pénzüket. Te pedig ki vagy rúgva.

Ez egy Jogi Útmutató. Penguin Kiadó. 2,99-ért vettem, leszállított áron. Az én nevem Eileen Chubb, az Isard öregotthonban dolgoztam ápolóként, ahol hat másik kollégámmal együtt felfedeztük, hogy az alkalmazottak egy része embertelenül bánik ademens páciensekkel. Az öregotthont közpénzekből finanszírozzák, a beteggondozást viszont a Bupa magánvállalatnak adták ki. 2004-et írunk. Az én nevem Eileen Chubb, és úgy döntöttem, hogy a bíróságon egyedül képviselem magam.

BÍRÓ: Vannak bizonyítékok, melyek kimutatják, hogy bizonyos gyógyszerek nem javallottak idős személyek számára, de arra nincs bizonyíték, hogy az öregotthonban ezek a gyógyszerek okozták volna a betegek halálát. Ami a gondozókat illeti, akik bizonyos rendellenességeket jeleztek, úgy gondoljuk, hogy nem mérték fel az ilyen feljelentésekkel járó következményeket, amelyek hatással lehetnek a további szakmai előmenetelükre.

EILEEN CHUBB *(a Bírónak)*: Szégyelld magad. Szégyelld magad, amiért falaztál és azt mondtad a Bupának, hogy a tárgyalások ideje alatt nem szabad nyilvánosságra hozni a Szociális Szolgáltatási Központ által végzett vizsgálati jelentést, amely minden vádunkat alátámasztja. Szégyelld magad, mert így a Bupát védted, és négy év után, hogy mi elhagytuk az öregotthont, még több beteg halt meg, és még több ember részesült embertelen bánásmódban. Szégyelld magad! Az az igazság, hogy ezeket nem mondtam el a bírónak. De gondolatban elmondom neki minden egyes nap, lassan már tíz éve.

Részlet az Eileen Chubb-bal készített interjúból:

Meg tudom érteni, hogy az emberek miért félnek elmondani bármit is. Meg tudom érteni, de én akkor sem tehettem másként. Mert túl sokba került volna nekem, ha úgy teszek, mintha... azok a dolgok nem történtek volna meg. Többbe került volna nekem, mint amennyibe került az, hogy nyilatkoztam.

MÁSODIK FELVONÁS

ELSŐ JELENET – LONDON

KÓRHÁZIGAZGATÓ: El van bocsátva!

KÖZVETLEN FELETTES: Sajnáljuk, de el van bocsátva!

PÉNZÜGYI ELLENŐR: Sajnáljuk, de nem tudjuk figyelembe venni az ön által felsorakoztatott bizonyítékokat!

VEZÉRIGAZGATÓ: Ki van rúgva!

SZEMÉLYZETI IGAZGATÓ: Köszönjük!

KÓRHÁZIGAZGATÓ: Ez minden!

ELSŐ ÜGYVÉD: Ha igazságtalanul menesztettek, ha ez az elbocsátás a feljelentéseid közvetlen következménye, akkor beperelheted őket. Egy whistleblower vagy.

SHARMILLA CHOWDHURY: Én azt hittem, hogy csak a munkámat végzem. Ennyi.

ELSŐ ÜGYVÉD: Nagyon erős bizonyítékaid vannak.

SHARMILLA CHOWDHURY: Nálam van a két dosszié, amit magammal vittem, amikor elhagytam az irodát. Nem gondolták, hogy ilyen összeszedett vagyok. Talán mert nő vagyok, és azt hitték, hogy könnyen megszabadulhatnak tőlem. Nem számítottak arra, hogy elég erősek az idegeim. Hogy nem roppanok össze a nyomás alatt. Beperelem őket. Fogadok két ügyvédet.

ELSŐ ÜGYVÉD: Ez a legúlyosabb elbocsátási eset, amivel valaha találkoztam.

MÁSODIK ÜGYVÉD: Elvállalhatjuk kisebb honoráriumért is.

ELSŐ ÜGYVÉD: Ez egyike a ritka whistleblowing eseteknek, amik bíróság elé kerülnek Angliában.

SHARMILLA CHOWDHURY: A per három évet tartott. A kórház a végtelenségig húzta az ügyet. Az intézménynek hozzáférése van olyan közpénzekhez, amiből a bírósági költségeket fedezheti. Ha whistleblower vagy, egyedül harcolsz.

ELSŐ ÜGYVÉD: Nagyon nyugodt vagy.

MÁSODIK ÜGYVÉD: Nagyon laza vagy.

SHARMILLA CHOWDHURY: Az vagyok, mert nincs mit veszítenem.

BÍRÓ: Megnyerte a pert. A munkáltató intézmény folyósítani fogja az ön fizetését mindaddig, amíg az ügy tisztázódik.

ELSŐ ÜGYVÉD: Gratulálok! Az öné az egyik nagyon ritka eset, amikor egy whistleblower pert nyert a bíróságon egy intézmény ellen.

SHARMILLA CHOWDHURY: Következett egy fellebbezés.

BÍRÓ: Megnyerte a fellebbezést. Visszafogadják a munkahelyére?

SZEMÉLYZETI OSZTÁLY VEZETŐJE: Az a bizonyos munkahely megszűnt. Amit tehetünk, hogy kártérítést fizetünk a megszűnt munkakörért.

SHARMILLA CHOWDHURY: Végül csak kétévnyi fizetésemet kapom meg. Amiből kilencvenezret perköltségre fizetek. A mi rendszerünkben nem számít, hogy nyertél vagy veszítettél, ki kell fizetned a bírósági költségeket.

ELSŐ KÓRHÁZI SZEMÉLYZETIS: Van egy helyünk, valóban... mit mondott, hogy is hívják önt? Iigen, időközben elfoglalták.

MÁSODIK KÓRHÁZI SZEMÉLYZETIS: Sajnálom, de az ön interjúját lemondták.

HARMADIK KÓRHÁZI SZEMÉLYZETIS: Igen, nem szeretnénk olyasvalakit alkalmazni, akinek konfliktusa volt a régi munkáltatójával.

NEGYEDIK KÓRHÁZI SZEMÉLYZETIS: Már van valakink erre a helyre. De milyen bámulatos önéletrajz!

ÖTÖDIK KÓRHÁZI SZEMÉLYZETIS: Bámulatos önéletrajz... de már felvettünk valakit.

SHARMILLA CHOWDHURY: Nem tudok munkát találni, mert egy...

MINDENKI: Whistleblower vagy.

SHARMILLA CHOWDHURY: Két évvel ezelőtt mell- és tüdőrákkal diagnosztizáltak. Az orvosok azt mondták, hogy a betegségem közvetlen következménye a nyomásnak, amelynek ki voltam téve. De nem adom fel a harcot. Jelentéseket írok és elküldöm a Care Quality Commissionnek.

CARE QUALITY COMMISSION: Nem avatkozhatunk bele.

SHARMILLA CHOWDHURY: Az egészségügyi osztálynak.

EGÉSZSÉGÜGYI OSZTÁLY: Nem avatkozhatunk bele.

SHARMILLA CHOWDHURY: A Londoni Nemzeti Egészségügyi Szolgálatnak.

LONDONI NEMZETI EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLAT: Nem avatkozhatunk bele.

SHARMILLA CHOWDHURY: A miniszterelnöknek...

MINDENKI: Ez egy folyamatban levő munkahelyi konfliktus. Nem avatkozhatunk bele.

SHARMILLA CHOWDHURY: De ez nem egy munkahelyi konfliktus, ez egy whistleblowing eset, amit átváltottak munkahelyi konfliktussá. Nyílt levelet írok Jeremy Hunt egészségügyi miniszternek, és a levelet elküldöm a sajtónak is. Nyilvánosságra hozom az esetemet. Jeremy Hunt ír a fejlesztési intézetnek, hogy találjanak nekem egy munkahelyet. Az egyetlen alkalom, amikor mégis beleavatkoznak.

A FEJLESZTÉSI INTÉZET IRODÁJA: Találtunk önnek egy helyet. Sajnos nincs köze az ön szakmai tapasztalatához, a fizetés pedig fele annak, amit eddig kapott. Tudja meg, sokat harcoltunk, hogy megtaláljuk magának ezt a munkahelyet.

KÓRHÁZI MENEDZSER: Isten hozott a közösségünkbe. Három ember helyett kell dolgoznod.

ORVOS: Nem dolgozhat három ember helyett, ez nem normális.

KÓRHÁZI MENEDZSER: Ismerjük az ügyedet, mi egy esélyt adunk neked.

SHARMILLA CHOWDHURY: Adtak egy irodát, elkülönítve az összes többi alkalmazottól. Egyetlen személyzeti gyűlésre sem hívnak el. A munkaköröm negyedik átszervezése után iroda nélkül maradok, még mindig három osztályért felelek, ami azt jelenti, hogy hátizsákkal a hátamon, laptoptal, mindennel együtt gyalogolok egyik osztályról a másikra. Tekintettel arra, hogy rákos vagyok... ez nem normális.

KÓRHÁZI MENEDZSER: Sajnálattal kell közölnöm, hogy az ön munkahelye meg fog szűnni.

SHARMILLA CHOWDHURY: 2016-ban vagyunk. Munkanélküli lettem. A betegségem kezelésére, a házkölcson törlesztésére nincs pénzem. Hat év harc után azt tudom mondani, hogy a helyzetem nem javult.

Részlet a Sharmilla Chowdhuryval készített interjúból:

Megbántam-e bármit is? Nem, nem bántam. Az Egészségügyi Szolgálat beosztottjaként vállalod a felelősséget, amint munkába álltál. Azt kell tenni, ami helyes. Jelenteni kell a rendellenességeket.

MÁSODIK JELENET – CAGLIARI, OLASZORSZÁG

TANÁCSOS: Piredda asszony!

ORNELLA PIREDDA: Jó napot, tanácsos úr.

TANÁCSOS: Hogy van?

ORNELLA PIREDDA: Munkába igyekszem. És ön?

TANÁCSOS: Én is. Örülök, hogy látom. Milyen az új munkahelye?

ORNELLA PIREDDA: Azt hiszem, kezdek belejönni.

TANÁCSOS: Erről meg vagyok győződve. De jobban kellene vigyázzon magára. Annyi minden történhet. Még így, munkába menet is.

ORNELLA PIREDDA: Történt valami önnel?

TANÁCSOS: Nem. De tudom, hogy önnek rossz a szeme... annyi szörnyű baleset történik, még a gyalogátjárón is. Nagyon vigyázzon.

ORNELLA PIREDDA: Ha történne is valami, biztos vagyok benne, hogy az ön keze nem lenne benne.

ORNELLA PIREDDA: Pár hónappal ezelőtt leadtam önnek egy panaszlevelet. Szeretném kiegészíteni.

TITKÁRNŐ: Megkeresem a panaszlevelet. *(szünet)* Biztos benne, hogy itt nálunk az ügyészségen adta le?

ORNELLA PIREDDA: Három hónappal ezelőtt adtam le.

TITKÁRNŐ: A panaszlevél nincs iktatva. Az ön feljelentési dossziéja tulajdonképpen nem létezik. Jól érzi magát? Kér egy kis vizet?

ORNELLA PIREDDA: Igen. Hol is tartottunk?

ELSŐ ÚJSÁGÍRÓ: A sajtónál. Mi a sajtót képviseljük és vigyáznunk kell arra, hogy milyen információkat szolgáltatunk...

ORNELLA PIREDDA: Pontosan, önök a sajtó, és az általam jelzett rendellenességek közérdekű információk.

ELSŐ ÚJSÁGÍRÓ: Majd jelentkezünk.

MÁSODIK ÚJSÁGÍRÓ: Értem. De tudja, milyen a sajtó...

HARMADIK ÚJSÁGÍRÓ: Hallgatom.

ORNELLA PIREDDA: Ez az újságíró a Nuova Sardegna-tól nagy felelősséget vállal. A történetem el fog jutni az emberekhez. Valami kis védelmet érzek.

Amióta mindez elkezdődött, nincs olyan pillanat, hogy ne rettegnék. Nem a haláltól félek, más dolgoktól félek. A félelem nagyon kézzelfogható, velem egyszerre ébred, velem egyszerre lélegzik, együtt megyünk munkába, fej fej mellett dolgozunk, együtt isszuk a kávé, éjszaka felébredt és órák hosszat ül az ágyam mellett. Végül is, mi ketten, a félelem meg én, megbékéltünk. Együtt élünk. Túlélünk. Együtt olvassuk el a Nuova Sardegna első cikkét. Pár napra rá beindul az eset kivizsgálása. Kézen fogva megyünk először találkozni az ügyésszel, a félelem meg én. Senki sem tudja, el nem tudja képzelni senki, hogy milyen dokumentáció van az ügyész birtokában. De én tudom.

ÜGYÉSZ: Ki fogjuk hallgatni. Egyedül.

A Cagliari Regionális Tanács évek óta nagyon sok közpénzt elkölt, anélkül, hogy bármiféle elszámolást adna ezekről, és mindezt teljes egyetértésben teszi minden tanácsosa, pártszínektől függetlenül. Ötmillió eurót költöttek a pártok számláiról: hiperteljesítményű televíziós készülékekre.

TANÁCSOS: ...tabletekre,

TANÁCSOS: ...régiségekre,

TANÁCSOS: ...ezüst ékszerekre,

TANÁCSOS: ...Rolex márkájú órákra,

TANÁCSOS: ...iroda- és lakásbérletekre,

TANÁCSOS: ...lakodalmi kellékekre,

TANÁCSOS: ...festményekre,

TANÁCSOS: ...Montblanc írószerekre,

TANÁCSOS: ...divatbemutatókon való részvételre,

TANÁCSOS: ...saját tulajdonú gépkocsik javítására.

TANÁCSOS: Mert nálunk senki nem szeret aprópénzben gondolkodni.

TANÁCSOS: Mert jár nekünk.

TANÁCSOS: Mert arra költethetjük, amire akarjuk.

TANÁCSOS: Mert kidobhatjuk a szemébe is, ha ehhez van kedvünk.

ÜGYÉSZ: Közpénzt saját haszonra fordítani annyi, mint sikkasztani. Jelenleg 43 személy ellen folyik vizsgálat, 19 személyt pereltünk be, 3 tanácsos otthoni őrizetben van, egy tanácsost pedig elfűtéltek.

ORNELLA PIREDDA: Egy alkalmazott kivételével, aki nem akarta annak idején elszámoltatni a költségeket, mindenki, aki ellen vizsgálat folyik, egytől egyig tanácsos. Az ominózus alkalmazott ellen sikkasztásért és a négyévnyi, személyem ellen irányuló zaklatásért folyik vizsgálat. Kilenc év után először olyan emberek várnak rám az első nyilvános tárgyalásom után, akik meg szeretnék velem inni egy kávét. Nem ismerem őket, vannak, akik más városból jöttek, hétköznapi emberek, akik hallották a történetemet és eljöttek, hogy támogassanak. Nagyon megható pillanat.

SZÍNÉSZ: Befejezhetnénk itt a történetet. Az embereknek szükségük van egy szép befejezésre...

ORNELLA PIREDDA: Befejezhetnénk, de az az igazság, hogy a történet itt nem ért véget. A per a mai napig tart. Az évtizedes harc pedig megrongálta az egészségi állapotomat.

ELSŐ ORVOS: A bal szeme teljesen használhatatlan, a jobb szeme pedig 10% alatt teljesít. Sajnos, amint ön is tudja, a betegség elfajult és visszafordíthatatlan.

MÁSODIK ORVOS: A gerincével valóban nagy gondok vannak.

HARMADIK ORVOS: És a gyomrával is.

NEGYEDIK ORVOS: Súlyos depressziós tünetei vannak. Szedje továbbra is az antidepresszánsokat, stresszoldókat és altatókat.

ÖTÖDIK ORVOS: Elfogadjuk a betegnyugdíj-kérelmét. Ennek ellenére egyik betegség sem jogosítja fel a mozgáskorlátozottság legnagyobb fokú besorolására. Azaz: nem indokolt az állandó kísérel. Egyelőre el tudja látni önmagát.

ORNELLA PIREDDA: Csakhogy minél súlyosabbak a betegségeim tünetei, annál depressziósabb vagyok. És minél depressziósabb vagyok, annál súlyosabbak a tünetek. És minél súlyosabbak a tünetek, annál depressziósabb vagyok. És minél depressziósabb vagyok... 54 éves vagyok és nyugdíjas. Kár. Még hasznos lehetnék. Ez az igazság, legalábbis részben. Mert ha valaki egy ilyen helyzetbe kerülne, és átmenne mindazon, amin én átmentem, azt mondhatná: örültség fellázadni. És higgyék el, igaza volna.

Részlet az Ornella Pireddával készült interjúból:

Amikor az élet ennyire súlyos helyzet elé állít, nincs más választás. Úgyhogy nekem nem volt más lehetőségem. Nem voltak opcióim. Meggyőződéseim és az értékrendem miatt csak ezt választhattam. Csak ezt az egy utat ismerem.

HARMADIK JELENET – BOLOGNA, OLASZORSZÁG

CIRO RINALDI: A közalkalmazottak semmire se jók. Idegesít, mikor ezt hallom, mert vannak köztük olyanok, akik jól végzik a dolgukat. De ha őket nem támogatják, hanem inkább a lógást, a sikkasztást és a gazemberséget...

HARMADIK ÉS NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Mit mond?

CIRO RINALDI: Hogy lehet az, hogy a kivizsgálás alatt levő húsz alkalmazottat előléptették, engem pedig fegyelmi megrovásban részesítettek? Bíróságon fellebbeztem a megrovás ellen, bebizonyítottam, hogy visszaélés történt, és mégsem vonták vissza. Hogy lehet az, hogy a feljelentő és a feljelentett továbbra is együtt dolgozhatnak? Ez olyan, mintha feljelenének egy gyilkost, és nem kapnék semmiféle védelmet. Egyértelmű, hogy le fog puffantani. Miért nem létezik Olaszországban egy olyan törvény, amely megvédi az ilyen embereket, mint amilyen én is vagyok?

IGAZGATÓ: Nem nyilatkozatsz a sajtónak arról, ami az intézményen belül történik! Ez a belső szabályzat!

CIRO RINALDI: Nem nyilatkozhatok belső dolgokról, de elmondhatok közérdekű információkat. És ha már belső szabályzatról beszélünk, a szabályzat kimondja, hogy ha nem vagy a munkahelyeden, de a jelenléti naplóban szerepelsz, akkor ki vagy rúgva. Az alkalmazottat, aki ellen kivizsgálás folyik, a kivizsgálás ideje alatt fel kell függeszteni...

NEGYEDIK ALKALMAZOTT: Mit mond?

CIRO RINALDI: A törvény mondja.

IGAZGATÓ: Nem küldhetek el harminc embert. Le akarod bénítani az egész intézményt? Nem lehet ilyen feszültségben dolgozni. Az egész sajtóhadjáratoddal... Mi lenne, ha áthelyeznénk téged valahova?

CIRO RINALDI: Miért kellene engem áthelyezni? Velem van a gond?

IGAZGATÓ: Valahányszor a sajtóhoz mész, kérvényt írsz.

CIRO RINALDI: És jóváhagyod?

IGAZGATÓ: Elemezni fogjuk az interjúkat, és ha bármit is találunk, megvádolunk rágalmazásért.

CIRO RINALDI: Jelenleg a dolgok törékeny egyensúlyban vannak. A per nemsokára véget ér. Az ítélet várja mindenki. Ha elítélik a bűnösöket, akkor járhatok továbbra is munkába. De ha nem ítélik el őket... Erős vagyok, hét évet kibírtam valahogy, de ha a törvény nem tesz igazságot... nem is akarok erre gondolni.

Részlet a Ciro Rinaldival készített interjúból:

A szabályzat szigorú előírásai alapján kötelesek vagyunk jelenteni minden bűncselekményt, én is és a kollégáim is. És minden olasz állampolgár. Csakhogy közalkalmazottként nekünk ez tényleges kötelességünk. Én ezt polgári felelősségből tettem.

NEGYEDIK JELENET – BUKAREST, ROMÁNIA

MÁSODIK NARRÁTOR: Mi az, hogy leleplező?

NARRÁTOROK: Az milyen törvény? Mi az a leleplező?

CLAUDIU ȚUȚULAN: Az 571-es törvény.

ALIN GOGA: Az 571/2004-es.

LIVIU COSTACHE: A leleplező törvény.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Nincs meg nektek a törvénykivonat. Várjatok, mert odaadom. Tessék!

A leleplezési törvény kimondja, hogy én magam vagyok a jegyzőkönyv. Az ártatlanság védelme nálam van. Vagyis ha én azt mondom, hogy te egy korrupció igazgató vagy, a törvény szerint neked be kell bizonyítanod az ellenkezőjét. Vagyis te mint vezérigazgató jössz és elmondod, hogy az autópálya nem szakad be.

LIVIU COSTACHE: Hogy nem lopnak a giurgeni-i EPK-nál.

NARRÁTOROK: Ellenőrző és Pénzbeszedő Kirendeltség, Giurgeni.

LIVIU COSTACHE: Hogy nem lopnak a fetești-i EPK-nál.

NARRÁTOROK: Ellenőrző és Pénzbeszedő Kirendeltség, Fetești.

LIVIU COSTACHE: Hogy nem lopnak a giurgiui EPK-nál.

NARRÁTOROK: Ellenőrző és Pénzbeszedő Kirendeltség, Giurgiu.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Gyere és mondd el, hogy nem igaz, miszerint te évek óta nem hajtod be az ÚTHD-t.

NARRÁTOROK: Útmenti Területek Használati Díja.

ALIN GOGA: Gyere és mondd el, hogy nem tudtál arról, hogy rokoni, ismerősi és lefizetéses alapon veszik fel az embereket. Gyere és mondd el, hogy az emberek nem az országutak minősége miatt halnak meg. Ha te mindezt bebizonyítod, én a törvény szerint fogok válaszolni.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Ők nem azt mondják: íme, itt vannak a bizonyítékok, amik cáfolják az állításaitokat... nem! Ők azt kérdik: mit kerestetek ti a tévében?

LIVIU COSTACHE: Amikor állítottunk valamit, bizonyítékok alapján tettük, dokumentációval. Amikor láttam, hogy ennek fele se tréfa, azt mondtam a beosztottjaimnak: minden dokumentumot szkenneljenek be.

ALIN GOGA: Ma feloldották a felfüggesztésünket. Visszamegyek dolgozni, és minden, amit állítottam, beigazolódott. Az autópályát lezárták.

NARRÁTOROK: A Nagyszeben–Szászváros-útszakaszt.

ALIN GOGA: És ez a törvény meg fog védeni a bíróságon is. Mert nem vagyunk holmi feljelentgetők...

LIVIU COSTACHE: Árulkodó Júdások.

CLAUDIU ȚUȚULAN: Besúgók.

ALIN GOGA: Leleplezők vagyunk. Ez lenne a pozitív végkimenetel.

LIVIU COSTACHE: A dolgok jó oldala.

ALIN GOGA: Mert van egy rossz oldala is.

CLAUDIU ȚUȚULAN: A rossz oldala az... hogy megnyerjük a pert és megkapjuk az elmaradt fizetéseinket... De honnan kapjuk ezt a pénzt? Az önök zsebéből.

LIVIU COSTACHE: Nem a bűnösök fogják kifizetni. Hanem a vállalat.

NARRÁTOROK: Országos Útügyi Vállalat.

LIVIU COSTACHE: Vagyis az állam.

ALIN GOGA: És az sem meglepő, hogy a bűnösök 2, 7 vagy 10 év letöltendőket kapnak. A mi veszteségünk több száz millió euró, amit ki kell fizetnünk. Mindannyian. Én is, és maguk is.

Videobevevágások:

LIVIU COSTACHE: Az igazgató felrótta nekem, hogy kaszával fenyegetőztem az egyik irodában. Hát persze. Nekem mint volt igazgatónak egyáltalán nem tetszik, hogy a vállalat és az állam pénzét lopják, ez nincs rendjén.

CLAUDIU ȚUȚULAN: A gyerekeiket alkalmazzák, az unokáikat. És azok azt mondják: ha egyszer van fizetésünk, minek tegyünk feljelentést az 571-es törvény alapján? Ki jártatja a pofáját? ȚuȚulan. Hagyjad, mē ki fogják rúgni, és akkor nem lesz baj. És még ki? Goga. Kírúgjuk azt is!

ALIN GOGA: Nem volt semmi hátsó szándékom, egyszerűen csak azt mondtam: ez nem normális és nincs rendjén, ez nem igazságos, ez nem... ez nem törvényes. Ilyen bizonyítékok birtokában én nem tudok hallgatni. Nem tudok szemet hunyni. Ha hallgatok, valószínűleg felrobbanok és... nem tudom, belebolondulok a hallgatásba.

ÖTÖDIK JELENET – ANGLIA

NARRÁTOR: Londonba érkezel.

NARRÁTOR: Hétórás repülőút után.

NARRÁTOR: Volt elég idejük, hogy kiküldjenek eléd valakit.

NARRÁTOR: A Kajmán-szigetekre körülbelül 32 millió font megy évente.

NARRÁTOR: Megölelhetne téged valaki 32 millióért?

IAN FOXLEY: Igen, méghozzá nagyon könnyen.

NARRÁTOR: Érzelmileg ki vagy nyílfanva.

NARRÁTOR: Mert ez hetek óta így megy.

NARRÁTOR: Nem szólsz a feleségednek, hogy visszajöttél.

NARRÁTOR: Tudod, hogy lehallgatják a telefonodat.

NARRÁTOR: A vállalat ismeri a lakcímedet.

NARRÁTOR: De nem tudja, hol laknak a szüleid.

NARRÁTOR: Úgyhogy elmész hozzájuk.

NARRÁTOR: Papírra vetsz mindent.

NARRÁTOR: Aztán megbeszélisz egy találkozót a párizsi jogrendegyeztető osztállyal.

NARRÁTOR: A legnagyobb, védelmi eszközöket gyártó európai vállalat osztályával.

IAN FOXLEY: Gondolom, most már értik, milyen vállalatról van szó. Airbus Industries. A GPT vállalat, akiknek én dolgoztam, csak leányvállalata...

MINDENKI: Az Airbus Industries-nak.

NARRÁTOR: Elmész Párizsba.

NARRÁTOR: Elmész a találkozóra.

NARRÁTOR: Mindenki nagyon kedves veled.

NARRÁTOR: Teával kínálnak.

NARRÁTOR: Kellemesen elbeszélgettek.

NARRÁTOR: Minekutána megmutatják, merre van a kijárat.

NARRÁTOR: Nem éppen erre számítottál.

IAN FOXLEY: A szerződést az Airbus Industries és a Brit Honvédelmi Minisztérium írta alá. Úgyhogy kihallgatást kérek a hadsereg vezérőrnagyától.

GAZDASÁGI IGAZGATÓ: Sajnos a vezérőrnagy túlságosan elfoglalt, nincs ideje találkozni önnel.

IAN FOXLEY: Itt van a dokumentáció teljes másolata, végkövetkeztetésekkel és javaslatokkal. Itt vannak a bizonyítékok, hogy ez több mint három éve így megy, pontosabban 32 éve. A jelentés mellett egy kérdésem is lenne: az elmúlt 32 év alatt itt mindenki hanyag volt, vagy inkompetens, vagy mindenki korrupt volt?

NARRÁTOR: A dokumentációt elviszed a Pénzügyi Visszaélések Osztályára.

PÉNZÜGYI VISSZAÉLÉSEK OSZTÁLYA: Jobb lenne, ha egyelőre nem beszélne a sajtóval...

IAN FOXLEY: Nem beszélek, de ha ők keresnek meg...

ÚJSÁGÍRÓ: A Sunday Times újságírója vagyok... lenne pár kérdésem.

IAN FOXLEY: Rendben, válaszolok. Nincs takargatnivalóm. A dolog nyilvánosságra kerül.

NARRÁTOR: 2010-ben a Pénzügyi Visszaélések Osztálya büntetőeljárást indít.

NARRÁTOR: 2015-ben vagyunk, a vizsgálat még mindig tart.

NARRÁTOR: A politikai tényezők miatt.

NARRÁTOR: Nagyon sok kérdés merül fel.

NARRÁTOR: De ez a legfontosabb:

IAN FOXLEY: Ki telefonált akkor Londonból? Ki adta ki a parancsot a tábornoknak, hogy küldje el a korrupciót bizonyító dokumentumokat a korrupciós cselekményt elkövetőknek?

NARRÁTOR: Ki fog ez derülni valaha?

IAN FOXLEY: Valószínűleg nem.

NARRÁTOR: Az életed mindezek után...?

IAN FOXLEY: Tönkrement. Egészségügyi problémáim lettek. Most lassan kezdek helyrejönni, de még mindig álmatlanságban szenvedek. Éjszakákon át nem tudok elaludni. És természetesen soha nem tudtam többé elhelyezkedni a munkakörömben.

ALKALMAZÓK: Ian, ismerünk téged, tisztelünk... de jelen pillanatban bármilyen együttműködés nagyon... érzékeny kérdés. Szerződéseink vannak közép-keleti vállalatokkal, képzeled, mennyire kínos lenne a számodra és a partnereink számára... És természetesen számunkra is.

IAN FOXLEY: Az embereknek eltérő véleményük van arról, hogy nyilvánosságra hoztam az egészet. Én a három kifogásnak hívom ezt. A gazdasági kifogás:

NARRÁTOR: Muszáj volt megtennünk, mert ha mi nem tesszük meg, megteszik mások helyettünk.

IAN FOXLEY: Én nem hiszem, hogy a nagy üzletkötéseknél kenőpénzt kell adni. Ez erkölcsstelen. A kulturális kifogás:

NARRÁTOR: A konzervatív országokban ez így működik: ha üzletet akarsz kötni, kenőpénzt fizetsz.

IAN FOXLEY: Látni akarom a Koránban, hol írja, hogy a kenőpénz fizetése elfogadott. És a legnagyobb kifogás:

NARRÁTOR: Ez egy politikai stratégia, szükségünk van rájuk.

NARRÁTOR: Hogy a szövetségeseink legyenek.

NARRÁTOR: A terrorizmus elleni harcban.

NARRÁTOR: Nem akarjuk, hogy itthon a lakosságnak baja essen.

NARRÁTOR: Szükségünk van arra, hogy a barátaink legyenek.

IAN FOXLEY: Ez olyan, mintha szünetben odaadnád a zsebpénzedet az iskola fenegyerekének, hogy legyen a barátod és ne verekedjen veled, és ne engedje, hogy mások elverjenek. Mi erre tanítjuk a gyerekeinket, mikor iskolába küldjük őket?

Részlet az Ian Foxley-val készített interjúból:

Egyik napról a másikra olyan helyzetben találhatod magad, hogy leleplező leszel. Döntened kell. Ez a legfontosabb.

EILEEN CHUBB: Mielőtt whistleblower lettem volna, nagyon szerény voltam. Ha egy tányér szart tesznek eléem, megeszem anélkül, hogy bármit is szólnék. De azok után, amik történtek velem, megváltoztam. Nem tudom elhallgatni az igazságtalanságot. Semmiféle igazságtalanságot nem tűrök. Más ember lettem. Írtam egy könyvet arról, ami az öregotthonban történt, arról, hogy hogyan kellett szembeszállnom egy multinacionális céggel, a Bupával, a törvénykezési gépezettel és magával a kormánnyal. Alapítottam egy egyesületet, aminek célkitűzése egy új törvény bevezetése Angliában, egy olyan törvényé, ami elismeri az elhallgatás áldozatait és megvédi azokat, akiknek van bátorságuk megtörni ezt a hallgatást. Ha valaki azt mondta volna nekem húsz-harminc évvel ezelőtt, hogy én ilyesmit fogok tenni, azt válaszoltam volna, hogy: én soha. De felfedeztem magamban egy olyan erőt, amiről nem tudtam. Mert túl kellett lépnem a saját határainon. Mindenkinek van egy határvonala, amit nem tud átlépni. Még csak nem is ismerjük ezt a határvonalat. Mindaddig, amíg rajta nem állunk.

Részlet az Eileen Chubb-bal készített interjúból:

A leleplező nem a saját munkahelyével elégedetlen. A whistleblower azt jelenti, hogy olyan dolgokra vagy érzékeny, amelyek idegen embereket érintenek. Itt nem rólunk volt szó, hanem arról, amit azokkal az emberekkel tettek (az öregotthonban). Elfogadhatatlan. Hogy mondhatna volna bárki is, hogy amit művelnek, az rendjén van?

Részlet az Ornella Pireddával készített interjúból:

Sokszor eszembe jut: ki tett engem oda, hogy ezt tegyem? Sokszor mondtam már magamnak: kész, nem bírom. De, ismétlem, nincs más választásom. Ez az én életem. Én ilyen vagyok. Nem lehetek másmilyen, nem reagálhatok másképpen. Mert nem ismerem azt a másképpent.

Részlet az Ian Foxley-val készített interjúból:

Bárki lehet whistleblower. Elég, ha olyan helyzetbe kerülsz, hogy látod: ez nem helyénvaló és nem ülhetsz karba tett kézzel, tétlenül.

Részlet a Sharmilla Chowdhury-val készített interjúból:

A whistleblowerek hétköznapi alkalmazottak. Az egyedüli különbség az, hogy jelzik valamilyen aggodalmukat. Sok esetben ezek komoly aggodalmak, amiket a főnökök semmibe vesznek, és pont emiatt üldözik őket, mert a saját munkahelyükön jeleztek valamiféle rendellenességet, mert jelentették ezt. Azt hiszem, hogy a legtöbb whistleblower nagy odaadással végzi munkáját, mert különben nem érdekelné őket, ők is átnézhetnének a problémákon, mint a többiek.

Részlet a Ciro Rinaldival készített interjúból:

Nem tűröm az igazságtalanságot, fontos, hogy tükörbe tudjak nézni. Ha nem léptem volna közbe, rosszul érezném magam. Arra gondolnék, hogy nem tettem eleget a kötelességemnek. Én csak a munkámat végeztem, nem vagyok hős. Ha ebben az országban mindenki tenné a kötelességét, nem tartanánk ott, ahol most tartunk.

Részlet a Liviu Costachéval készített interjúból:

Az első az alkotmány. A 29-es és 30-as cikkely. Tudod, hogy kétszáz méterre tőlünk azok a gyerekek ezért haltak meg 1989-ben, a Forradalomban. Én, ha mondani akarok valamit,

megyek, leülök a kormány épülete elé, vagy a parlament elé, vagy ahová akarok. Miért ne mehetnék el a televízióba, hogy elmondjam a véleményemet?

Részlet a Claudiu Țuțulanal készített interjúból:

Másoknak is ezt mondom: csak mi kellünk ahhoz, hogy szétrobbantsuk ezt a magot (a kiváltságosokét), mert ők kevesen vannak, meg lehet számolni a tíz ujjunkon. Jó magasra másztak, rátapadtak a mézes bödönre és azt kiáltják: nekünk mindent szabad. Hát én azt mondom, hogy nem szabad, és hogy meg fognak ezért fizetni.

Részlet az Alin Gogával készített interjúból:

Fontos, hogy hogyan ér véget a történetem. Ha rossz vége lesz, az emberek azt fogják mondani: teljesen hiábavaló, látod, hogy megjárta az is. Igen, kicsinálták. De ha nyerni fogok, az a másik oldal, a potenciális gonosztevők azt fogják mondani: Látjátok? Lecsukták mindegyiket ott az OÚV-tól. Ez gáz.

Úgyhogy a darab végére nem azt írjuk, hogy The End, hanem azt, hogy Folyt. köv. Nemde?